

Posisjonsnotat til digitalt SB52-møte i 2021

Innledning

Forum for utvikling og miljø som er et nettverk av mer enn 50 norske organisasjoner, takker for muligheten til å gi innspill til Klima- og miljødepartementet og Norges delegasjon før det virtuelle møtet i FNs klimakonvensjon, som skal holdes i mai og juni 2021.

I 2021 haster det mer enn noen gang med å sikre forpliktende avtaler som vil gi en reell nedgang i klimagassutslippene. Pandemien har gitt oss mer enn et år uten forhandlinger, og fremdeles er det usikkert når disse kan starte igjen. Dette skjer etter et skuffende partsmøte i Madrid i 2019, hvor viktige avgjørelser ble utsatt til 2020 og COP26. Det er derfor bra at SB52-møtet i mai-juni holdes, til tross for at møtets uformelle struktur vil forsinke progresjonen ytterligere. Det er også usikkert hvilket format COP26 vil kunne ha. Et fysisk møte kan ikke gjennomføres uten en rettferdig fordeling av vaksiner og medisiner mot covid-19, ettersom dette gir alle land lik mulighet til å delta.

Parisavtalen hviler på at land styrker og følger opp sine nasjonale mål for utslippskutt. Selv om alle land i 2020 skulle melde inn sine nye nasjonale mål har fortsatt mange ikke meldt inn sine nye mål. [Klimakonvensjonens egen synteserapport](#) fra februar 2021 konkluderer med at de nye målene i 2020, kun bidrar til å redusere de globale utslippene med én prosent innen 2030 sammenlignet med nivået i 2010. Ifølge FNs klimapanel må klimautslippene kuttes med om lag 45 prosent for å unngå global oppvarming på over 1,5°C.

Dagens situasjon er at store utslippsland som Australia, Brasil, Russland og Saudi Arabia ikke bidrar nok. Kina har ennå ikke formelt meldt inn sine forsterkede mål til FN. Et lyspunkt er at blant andre USA, Japan og Canada la fram nye klimamål i forbindelse med Leaders Summit on Climate i april. Climate Action Tracker har regnet ut at det [amerikanske målet](#) bidrar til å lukke gapet mellom der vi er og dit vi skal med 5-10%.

Samtidig har mange land inkludert Norge subsidiert fossil energi gjennom pandemipakkene, noe som gir flere olje- og gassfelt med levetid langt ut over landenes innmeldte mål for utslippskutt. Foreliggende planer og investeringer legger opp til økt produksjon av fossile brensler i årene framover. En rekke rapporter, inkludert UN Environment s «Production gap report 2020» og IEAs ferske rapport «Net Zero by 2050 - A Roadmap for the Global Energy Sector», viser at dette vil ytterligere svekke muligheten for å nå Parisavtalens mål.

Vi ser det som positivt at Norge var tidlig ute med å melde inn vårt reviderte mål om å redusere norske utslipp med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent innen 2030. Likevel vil ForUM-fellesskapet jobbe nasjonalt og internasjonalt for at utslippene skal kuttes på norsk landjord.

Finansiering

Nivået på norsk klimafinansiering er langt fra hva vår rettmessige andel tilsier at det burde ligge på for at verden skal unngå en global oppvarming på over 1,5°C. Dette gjelder for alle delene av norsk klimafinansiering, men spesielt for tilpasning, hvor Norge ligger på et svært lavt nivå. Norge burde derfor bruke muligheten på de uformelle møtene i juni, samt på neste partsmøte til å annonsere planer om en kraftig oppskalering. I den forbindelse er det behov for en egen stortingsmelding om klimafinansiering som inneholder en opptrappingsplan.

Norge bør jobbe for at prosessen med å utarbeide det nye globale målet for klimafinansiering for perioden etter 2025 kommer i gang på en god måte og at man identifiserer milepæler og videre prosess fram mot et vedtak innen 2024.

Klimafinansiering er et tema som gjentatte ganger har vist seg å være en av de viktige pilarene for å bygge tillit mellom ulike parter. Derfor blir det viktig at prosessen blir transparent, inkluderende og forutsigbar. Det nye målet må funderes på vitenskap og kunnskap om hvilke behov som finnes for klimafinansiering. I tillegg til å bestemme hvor mange år framover målet skal gjelde for, vil det være nyttig med delmål underveis. Oppfyllelsen av slike delmål vil bygge tillit og øke transparens.

For å unngå usikkerhet knyttet til 100 milliardermålet, bør landene ikke kun komme fram til et tall, men se på flere aspekter og undermål, som hvor mye av målet som skal gå til utslippskutt, hvor mye til tilpasning og hvor mye til tap og skade. I tillegg bør det i større grad synliggjøres hvilke instrumenter som skal tas i bruk for å nå de ulike målene. På denne måten kan mye av dagens uenighet rundt 100 milliarder målet unngås.

Tilpasning har lenge vært kraftig underfinansiert. [Kun ni prosent av norsk klimafinansiering gikk til tilpasning](#) mellom 2010 og 2018, med 13 prosent til aktiviteter som inkluderte både tilpasning og utslippskutt. Parisavtalen forplikter alle land til en balanse i klimafinansiering mellom støtte til utslippskutt og tilpasning. Norge er langt unna dette og bør finne mer til tilpasning, med friske midler utover bistandsbudsjettet. Tilpasningsfondet har fått gode tilbakemeldinger fra sivilt samfunn, men mangler midler, og her kan Norge utgjøre en stor forskjell.

Artikkel 6 i Parisavtalen:

En av de viktige sakene som det ikke ble enighet om under COP25, var et mer detaljert regelverk for kvotehandling. Artikkel 6 vil ikke være fullt ut operativ før viktige avgjørelser er tatt. Under Paris-avtalens artikkel 6, markedsbasert samarbeid, må Norge og de andre partene sikre vedtak på følgende:

- At utslippsreduksjon i forbindelse med salg av kvoter kun trekkes fra én gang, ikke både fra selger og kjøper (såkalt "korresponderende justeringer"). For å hindre dobbelttelling av utslippskutt må korresponderende justeringer brukes for all handel av kvoter under Paris-avtalen, samt ordninger som ICAOs CORSIA. Dette gjelder for enheter utifra artikkel 6.4-mekanismen og kutt som skjer innenfor og utenfor et lands NDC.
- En avtale om en felles bokføring av utslippsenheter, med tydelige føringer for ansvarlighet og miljøintegritet for hele NDC-perioden.
- At utslippskreditter fra Kyoto-protokollen ikke kan brukes for å oppnå NDCene. Alle eksisterende prosjekter og metoder fra Kyoto-protokollen må revurderes mot strenge kvalitetskriterier før de kan overføres under artikkel 6. Reglene for godkjenning av prosjekter under artikkel 6 må sikre reelle, permanente og verifiserbare utslippsreduksjoner.
- At sosiale og miljømessige sikringsmekanismer må inkluderes. Det må utarbeides klare kriterier i tekstene for hvordan mekanismen bidrar til bærekraftig utvikling, inkluderer menneskerettigheter og gir klare retningslinjer for konsultasjon med urfolksgrupper og lokalsamfunn i påvirkede områder.
- Et regelverk for obligatorisk sletting av utslippsenheter/kvoter under artikkel 6.2 og 6.4, for å gi en samlet reduksjon i de globale utslippene (såkalt overall mitigation in global emissions, OMGE). Vi kan ikke stole på at en frivillig sletting av kvoter har den samme nødvendige effekten som en obligatorisk sletting.
- At det skal settes av en andel utslippsreduksjoner eller kvoter under artikkel 6.2 som kan selges til inntekt for tilpasningsformål (*share of proceeds*, SoP), tilsvarende det som allerede finnes for mekanismen under artikkel 6.4. Norge må være med å imøtekomme dette ved å sikre minst 5%.

Felles tidsrammer for nasjonale mål:

Norge bør jobbe for enighet om at alle skal ha felles femårige tidsrammer for nasjonale målene for periodene etter 2030. Dette vil gjøre det lettere å sammenligne målene og vite om de er tilstrekkelige. Med felles tidsrammer vil NDC-syklusene sammenfalle med den femårige globale gjennomgangen (Global stocktake). og NDC-oppdateringer. Slik vil vi unngå at land låser seg til lave ambisjoner i opptil ti år. Det er bevegelse på dette temaet nå, og vi vet at blant andre USA ønsker femårige NDCer. Vi vet også at dette i stor grad er et politisk tema, som ikke avgjøres i forhandlinger, men på politisk hold.

Action for Climate Empowerment:

For å endre alt, må vi få med alle, heter det ofte i klimakampen. Gjennom historien er det ingen tvil om at unge stemmer og aktivisme har ført til store og viktige samfunnsendringer. Det er også helt klart i dag at noen av de som kjemper hardest mot klimaendringer, og som samtidig kommer til å måtte leve lengst med konsekvensene av klimaendringene nettopp er barn og unge og fremtidige generasjoner. Vi mener Norge bør gå foran som et godt eksempel og sikre bedre plattformer for barn og unges medvirkning i miljø-og klimasaker enn de har i dag.

Action for Climate Empowerment (ACE) handler om arbeidet som foregår for å følge opp Klimakonvensjonens artikkel 6 og Paris-avtalens artikkel 12. Hovedformålet med ACE er å gjøre alle medlemmer av samfunnet i stand til å ta del i klimatiltak, gjennom utdanning, opplæring, offentlig oppmerksomhet, deltakelse, og tilgang på informasjon, og internasjonalt samarbeid for å få til dette.

Barn og unge har mange viktige synspunkter i klimasaken og de har rett til å bli hørt og ha innflytelse i saker som angår dem, i følge Barnekonvensjonens artikkel 12. For at barn og unge i større grad skal kunne involveres på en meningsfull måte, må det legges til rette og jobbes for at barn og unges stemmer, inkludert de som er mest utsatt for diskriminering og er i sårbare livssituasjoner, blir hørt og tatt på alvor i politiske forhandlinger og avtaler om klima. Norge må:

- Sikre barn og unges tilgang til plattformer digitalt og fysisk, og konsultere med barn og unge før, under og etter de årlige klimatoppmøtene, fra og med årets COP26.
- Sikre tilgjengelig, alderstilpasset informasjon om klimaendringer, rettferdighet og relaterte politiske prosesser, inkludert informasjon om de årlige klimatoppmøtene, fra og med årets COP26.

Jordbruk:

Koronivia joint work on agriculture (KJWA) ble utarbeidet i Bonn i 2017 og vedtatt som del av COP-vedtak 4/CP.23. Siden har det blitt utført seks workshops med ulike temaer og til høsten arrangeres UN Food System Summit. Norge bør ta internasjonalt lederskap og fremme en samstemt politikk for bærekraftige og rettferdige matsystemer som reduserer klimautslippene. Dette må gjøres i samarbeid med småbønder og fiskere og med lokale partnere. Tiltak skal især ivareta behovene til småskalaprodusenter, kvinner, barn og ungdom og marginaliserte grupper. Norge må:

- Sikre deltakelse og påvirkningsmulighet fra det globale sør og marginaliserte grupper som småbønder og kystfiskere i forhandlingene om klimaendringer og landbruk.
- Sikre deltakelse fra det globale sør på KJWA-workshopen om "Improved nutrient use and manure management towards sustainable and resilient agricultural systems" på SB52.
- Bidra til å etablere et samstemt rammeverk for overvåkning og tilpasning i landbruket, slik som vektlagt under Koronivia-workshopen om "Methods and approaches for assessing adaptation, adaptation co-benefits and resilience" i 2019.

- Vektlegge at arbeidet opp mot UN Food System Summit og COP26 må være samstemt.
- Være en ledende stemme for karbonlagring i jord i initiativet [4per1000](#) som handler om matsikkerhet og klimaendringer.
- Arbeide for at de agroøkologiske systemene ivaretas og styrkes i arbeidet med omstilling av landbruket, slik at det blir et bærekraftig samspill mellom naturen og bønder og fiskere. Husdyrproduksjon må integreres inn i økosystemet, og ikke drives slik at det bryter jordas tåleevne.

Naturbaserte løsninger:

Naturens rolle i å bekjempe klimaendringer og begrense skadene ble anerkjent i COP-vedtak 1/CP.25 fra Madrid i 2019. Dette bør nå bygges videre på, slik at naturbaserte løsninger, både på land og i havet, kan bli en formell del av både UNFCCC og strukturer og prosesser opprettet rundt Paris-avtalen. Det er hensiktsmessig å bygge videre på resultatene fra dialogene om hav og klima og land og tilpasning, IPCCs spesialrapporter om hhv. hav og is, og om landarealer, samt det planlagte *Standing Committee on Finance Forum on Nature-based Solutions*.

Det bør opprettes et felles punkt på dagsorden for SBSTA og SBI om naturbaserte løsninger på klimaendringer, for å virkelig dra nytte av den rollen naturen kan spille for å bekjempe klimaendringer både gjennom utslippskutt og opptak, tilpasning, og begrensnings av tap og skade. SBSTA og SBI kan anbefale til COP27 hvordan dette kan innlemmes formelt i UNFCCC.

Videre bør det utarbeides veiledning for konvensjonen og Parisavtalens finansieringsmekanisme, inkludert GCF, for å sikre mer effektiv finansiering til naturbaserte klimaløsninger.

Likestilling:

På COP25 i 2019 ble det tatt viktig skritt for å styrke arbeidet med kvinner og likestilling i forbindelse med klimaendringene. Den nye versjonen av *Lima Work Programme on Gender* (LWPG) med sin tilhørende *Gender Action Plan* (GAP) blir av mange løftet frem som den eneste suksessen fra COP25. Nå er det viktig at Norge jobber for å styrke de delene som enda skal bli diskutert, og sikre at målene som allerede er vedtatt oppnås. Norge må:

- Sikre at kjønns- og likestillingsperspektivet er integrert i alle tematiske områder under konvensjonen, ikke bare som et tillegg, og at SB52 gjenspeiler dette inkludert i arbeidet med artikkel 6, landbruk og tap og skade.
- Bidra til at rollen til National Gender and Climate Change Focal Points tydeliggjøres og styrkes.
- Bidra til at koordineringen av arbeidet mellom SBI og SBSTA prioriteres og styrkes for å sikre samstemt arbeid på likestilling.
- Bidra til utveksling av informasjon og erfaringer, og ta lærdom av parter som har inkludert likestilling i sine NDCer.